AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2018 / 36 • Nisan 2018

CENEVRE'DE AÇILAN 'ERMENİ ANITI'

Tutku DİLAVER

Analist

İsviçrenin Cenevre kantonunda 13 Nisan 2018 tarihinde hafızanın sokak fenerleri adıyla 1915 olaylarının hatırlanması amacı ile ermeni diasporası tarafından finanse edilen bir anıt dikildi.[1] Uzun süredir tartışmaya neden olan bu süreci kısaca anımsamak gerekirse, 2008 yılında Cenevre Kanton Meclisinden bir soykırım anıtı dikilmesine dair izin alınmıştı.[2] Söz konusu anıt için önce şehir merkezinde bulunan bir park seçilmiş, ancak bölgenin sit alanı olması nedeniyle başka bir yerde açılmasına karar verilmişti. Bu kararın ardından BM binasının hemen önünde bulunan Ariana Park muhtemel alan olarak gösterilmişti. BM gibi bir uluslararası kurumun hemen önünde böyle bir anıtın yapılacak olması hem İsviçre hükümetinde hem de BM Cenevre Ofisi yetkililerinde rahatsızlığa neden olmuştu. İsviçre Federal Hükümeti imar konularında yetkinin kendilerinde olmadığını, Cenevre kanton idaresinin bu konuda yetkili olduğuna işaret etmişti. Ancak, İsviçre Dışişleri Bakanlığı anıtın yeri hakkında kanton idaresine bir tavsiye mektubu göndermiş ve anıtın BM binasının ve diğer uluslararası örgütlerin temsilciliklerinin yakınına konumlandırılmasının İsviçrenin tarafsız ve barışçıl duruşuna zarar vereceği yönünde bir değerlendirme yapmıştı.[3] Bunun üzerine Cenevre yönetimi, söz konusu anıtın Ariana Parkına dikilmemesi yönünde karar almıştı.[4] Bu kararın ardından, Ermeni diaspora dernekleri BM binasından çok da uzak olmayan Trembley parkta söz konusu anıtın dikilebilmesi için Cenevre kanton idaresine yeni bir başvuru iletmişti.

Söz konusu süreç 2008 yılında mahkemeye taşınmış ve İsviçre Batı Dernekleri Federasyonu başkanı Celal Bayar ve Avukat Yves Nidegger öncülüğünde (İsviçre Halkçı Partisi Milletvekili) Trembley park çevresinde yaşayan yerel halkın şikâyetleri gerekli mercilere iletilmişti. Ancak geçtiğimiz Mart ayında Cenevre Kanton Mahkemesi anıtın dikilmesi yönünde olumlu bir karar almıştı.[5] Bunun üzerine Nidegger İsviçre Federal Mahkemesine temyiz başvurusunda bulunmuş, ancak hukuki süreç devam ederken söz konusu anıtın açılışı yapılmıştı.

Anıtın dikilmesine yönelik en önemli itiraz, söz konusu anıtın, belirli bir etnik grubun finansmanı ile kamusal alanda yapıldığı ve park ve çevresini politize etme amacı taşıdığı yönündedir.[6] Nitekim anıt için seçilen konumlara bakıldığında, özellikle BM binası yakınında olması, politik bir amaç taşıdığına işaret etmektedir.

Diğer yandan, Perinçek-İsviçre davasının da avukatlığını yapan Nidegger, Cenevre

idaresinin, hukuken ve bilimsel olarak tartışmalı konularda daha dikkatli olması gerektiğine de değinmektedir. İsviçre daha önce de Perinçek davasında bu durumu deneyimlemiştir. AİHMin Perinçek-İsviçre davası kararlarında 1915 olaylarının hukuki niteliğine dair bir değerlendirme yapılmıştır. Mahkeme, soykırım suçunun varlığının, 1948 soykırım sözleşmesindeki şartların oluşmasına ve yetkili mahkemenin kararına bağlı bulunduğunu açıkça belirtmiştir. Ulusal parlamentoların ve yerel idarelerin hukuki kesinliği bulunmayan tarihi konularda karar vermeleri bu açıdan doğru bulunmamaktadır.[7] İsviçrenin bu deneyiminin ardından, Cenevrede yapılan anıtın taşıyabileceği siyasi anlamlara ve doğurabileceği sonuçlara karşı daha dikkatli olması gerekmektedir. Kamuya açık bir alanda, soykırım anıtı adı altında tek taraflı bir tarih anlatısının halka sergilenmesi İsviçrenin ve dolayısıyla Cenevrenin tarafsız niteliğine zarar verecektir.

Anıtın, Cenevrelilerin ve Ermenilerin ortak hafızalarını yaşatmak amacını taşıdığı belirtilmektedir. Lakin Perinçek-İsviçre davasında da belirtildiği gibi İsviçre ile 1915 yılında Osmanlı topraklarında yaşanan olaylar arasında doğrudan bir bağlantı kurulamamaktadır.[8] Dolayısı ile Cenevreliler ile Ermenilerin ortak hafızalarının yaşatılması da söz konusu değildir.

Son olarak, T.C Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, söz konusu anıtla ilgili kendisine sorulan bir soru üzerine bu konuya farklı bir bakış açısı getirmiş ve ASALAnın faaliyetlerini hatırlatmıştır.[9] 1981 yılında Cenevre Başkonsolosluğunda görev yapan sözleşmeli personel Mehmet Savaş Yergüz terör örgütü ASALA tarafından silahlı bir saldırı sonucunda öldürülmüştür. Ortak hafıza açısından karşılıklı pek çok acı hatıranın bulunduğu bu olaylar karşısında, tarafsızlık gereğince daha hakkaniyetli ve hassasiyetli davranılması gerekmektedir. Bugün Cenevrede tek taraflı bir anlatının kabul görmesi İsviçrenin iddia ettiği üzere uluslararası toplumun tarafsız bir aktörü olma rolünü kaybetmesi anlamına gelmektedir.

[1] Akşam, Türkiye'den İsviçre'ye Sert 'Ermeni Anıtı' Tepkisi: Maksatlı Bir Girişim 13 Nisan 2018. https://www.aksam.com.tr/guncel/turkiyeden-isvicreye-sert-ermeni-aniti-tepkisi-maksatli-bir-girisim/haber-726110. (Erişim: 20 Nisan 2018)

[2] Cenevre'de Ermeni Soykırımı Anıtı Yapılıyor, *Haberler.com*, 13 Mayıs 2010,.https://www.haberler.com/cenevre-de-ermeni-soykirimi-aniti-yapiliyor-3-haberi/ (Erişim: 20 Nisan 2018)

[3] Swissinfo, Armenian memorial faces more obstacles in Geneva ,10 Aralık 2014.

https://www.swissinfo.ch/eng/genocide-monument_armenian-memorial-faces-more-obstacles-in-geneva/41161638 . (Erişim: 20 Nisan 2018)

[4] Hürriyet, Cenevre Kanton Hükümeti, Ermeni diasporasının anıt isteğini reddetti, 19 Mart 2015. http://www.hurriyet.com.tr/dunya/cenevre-kanton-hukumeti-ermeni-diasporasinin-anit-istegini-reddetti-28499766 (Erişim: 20 Nisan 2018)

[5] https://www.ajanshaber.com/isvicreden-sozde-ermeni-soykirimi-skandali-haberi/421545

[6] Aydınlık, Perinçek kararı büyük avantaj https://www.aydinlik.com.tr/perincek-karari-buyuk-avantaj-dunya-nisan-2018

[7] Aydınlık, AİHM Perinçek-İsviçre Davası kararlarının kazanımları, 09 Mayıs 2017 https://www.aydinlik.com.tr/teori/2017-mayis/aihm-perincek-isvicre-davasi-kararlarinin-kazanimlari (Erişim: 20 Nisan 2018)

[8] Ibid.

[9] http://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakanligi-sozcusu-hami-aksoyun-basin-bilgilendirme-toplantisi_-12_04_2018.tr.mfa

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. "2026. CENEVRE'DE AÇILAN ERMENİ ANITI". Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 36. Nisan 24. Erişim Ekim 31, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/CENEVRE-DE-ACILAN-ERMENI-ANITI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi

E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır